

Xocalının qisası döyüş meydanında alındı

**Müzəffər Ali Baş Komandan,
rəşadətli ordu və əzmkar xalq
bunu ləyaqətlə yerinə yetirdi**

**O gecə Xocalı cəhənnəm alovunun qıpqırmızı
rənginə boyanmışdı...**

**Şəhərə göydən qar əvəzinə qan ələnmiş, çaylar-
dan su əvəzinə qan axmışdı...**

**O gecə fəryadı asimana bülənd olan günahsız in-
sanların harayına bir insan bəndəsi yetməmiş,
Tanrı belə hay verməmişdi...**

Gözləri önündə balası süngüyə keçən ata-analar hava-
lanmış, ata-anasının vəhşicəsinə öldürüldüyünə şahidlik
edən balaların bağı çatlamışdı...

O gecə canlarını götürərək ayaqyalın, başıaçıq soyuğu
qılınc kimi kəsən qarlı düzlərlə, meşələrlə bu müsibətdən
qaçmaq istəyən çarəsiz insanlara təbiət rəhm etsə də, qan-
ıçən erməni cəlladları aman verməmişdi...

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə idi...

Xocalı soyqırımının yaşandığı müdhiş vaxt, hər zaman
kədər və qəzəb hissi ilə andığımız və heç zaman unutma-
yacağımız qan yaddaşımız...

Üzərindən 30 ildən çox zaman keçməsinə baxmayaraq,
1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Xocalıda soy-
daşlarımızın başına gətirilən müsibətin ürəyimizdəki ağrı-
acısı da, günahsız insanlarımızı divan tutan qanıçən düşmə-
nə nifrət və qəzəb hissimiz də o faciənin yaşandığı tarixdə-
ki kimi təzədir və bu, qiyamətə qədər də belə olacaq.

Qəlbimizdə alışan bir qərinəlik intiqa alovu

Xalqımız illər boyu 26 fevral 1992-ci ildə Xocalıda yaşanan müsibətə, qəddarlıqla öldürülən nənə-babalara, ana-atalara, oğul-qızlara, qardaş-bacılara, ana bətnində süngülənən körpələrin yarımçıq taleyinə ağladı, gözləri qan-yaş tökdü. Ötən illər ərzində biz Xocalı faciəsinin qisasını alacağımıza dair içdiyimiz intiqam andı sayəsində qəddimizi bükən kədər yükünə dözümlü getirə bildik. Elə qəlbimizdə alışan bir qərinəlik qisas alovunun atəşi ilə də 44 günlük müharibədə düşməni məhv edərək külnü göyə sovurduq. Atəşdən yağrulmuş, od ürəkli, dəmir biləkli Odlar yurdundan cəsur oğulları Xocalının qisasını qiyamətə qoymadılar. Vətən müharibəsində azman Azərbaycan oğulları yalın əllə Xocalıda əliyalın insanlarımızın qatiline çevrilən qanıçən düşmənlərin nəfəslərini kəsdilər.

Şücaətli igidlərimiz ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan qəhrəman oğul və qızlarımızın, erməni faşizminin qurbanı olan günahsız mülki vətəndaşlarımızın qisasını alaraq, onların ruhlarını şad etdilər.

Qan yaddaşımız

Hələ Xocalı soyqırımına qədər Azərbaycanın Ermənistanla həmsərhəd Qazax rayonunun Bağanis Ayrıım kəndinin, Dağlıq Qarabağda azərbaycanlılar yaşayan İmarət Qərvənd, Tuğ, Səlakətın, Axullu, Xocavənd, Cəmilli, Nəbilər, Meşəli, Həsənbənd, Kərkicahan, Qaybalı, Maliböyli, Yuxarı və Aşağı Quşçular, Qaradağlı kəndlərinin işğalı zamanı həmin yaşayış məntəqələrinin dinc əhalisinin bir hissəsi qaçaqcadan hazırlanmış plan əsasında xüsusi amansızlıqla qətlə yetirilmişdi.

1992-ci il fevralın 17-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin və Xankəndidəki 366-cı motoatıcı alayın Xocavənd rayonunun Qaradağlı kəndində törətdiyi qırğın nəticəsində kəndin hər 10 sakinindən biri şəhid olub, 104 nəfər və müdafiə dəstəsinin 15 üzvü əsir götürülüb, onlardan 80 nəfəri qətlə yetirilib. Öldürülənlərdən 10-u qadın, 8-i uşaqdır. Ümumilikdə Qaradağlı 1988-1992-ci illərdə 305 dəfə düşməni hücumuna məruz qalmışdı. Bu, Xocalı soyqırımına aparıcı qanlı yolun başlanğıcı idi.

Münaqişənin əvvəlindən - 1991-ci ilin oktyabrından Xocalı mühasirəyə alındığı üçün şəhərə gələn bütün avtomobil yolları bağlanmışdı, yeganə nəqliyyat vasitəsi yalnız vertolyot idi. Xocalıya sonuncu helikopter 1992-ci il yanvarın 28-də enmişdi. Yanvarın 2-dən etibarən isə şəhərin elektrik enerjisi təchizatı dayandırılmışdı. Təcrid vəziyyətinə düşmüş xocalılılar belə bir şəraitdə ancaq öz qəhrəmanlıqları və şəhər müdafiəçilərinin cəsurluğu sayəsində yaşayıb və müdafiə olunmuşdular.

Xocalının qisası döyüş meydanında alındı

Müzəffər Ali Baş Komandan, rəşadətli ordu və əzmkar xalq bunu ləyaqətlə yerinə yetirdi

Fevralın ikinci yarısından başlayaraq Xocalı Ermənistan hərbi birləşmələri tərəfindən tam mühasirəyə alınmışdı. Dinc sakinlərin dəstə halında və ya təklikdə mühasirədən çıxmaq üçün göstərdiyi bütün cəhdlərin qarşısı alınmışdı.

Xocalı hər gün toplardan, ağır texnikadan atəşə, erməni dəstələrinin silahlı həmlələrinə məruz qalırdı. 1992-ci il fevralın 18-də artıq Xocalı istiqamətində olan yaşayış məntəqələri azərbaycanlılardan təmizlənmiş, yüksək mövqelər ermənilər tərəfindən tutulmuşdu. Şəhərdə vəziyyət getdikcə ağırlaşdı. Buna baxmayaraq, ovaxtkı respublika rəhbərliyi Xocalının xilasını üçün heç bir iş görmürdü. Dörd bir tərəfdən mühasirədə olan köməksiz Xocalı düşmənlə təkbaşına mübarizə aparmaq məcburiyyətində qalmışdı.

Xocalı müsibəti

1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri sovet or-

dusunun 366-cı alayının zirehli texnikası və hərbi heyətinin köməyi ilə Xocalıya hücum etdi. Şəhərə hücum toplardan, tanklardan, "Alazan" tipli zenit raketlərdən açılan 2 saatlıq atəşdən sonra başlanmışdı. Xocalıya bir neçə istiqamətdən hücum edildiyindən əhali Əsgəran istiqamətində qaçmağa məcbur olmuşdu. Tezliklə aydın olmuşdu ki, bu, bir tələ, amansız hiylə imiş. Naxçıvan kəndi yaxınlığında əhalinin qarşısı erməni silahlı dəstələri tərəfindən kəsilmiş və onlar gülləbaran edilmişdilər.

Qanıçən ermənilər qaçıb canlarını qurtarmaq istəyən silahsız mülki insanları güllələyir, ələ keçirdiklərini vəhşicəsinə qətlə yetirirdilər. İnsanlara dəhşətli işgəncələr verir, diri-diri yandırır, baş dərisini soyur, qulaqlarını və digər orqanlarını kəsir, gözlərini çıxarır, hamilə qadınların qarınlarını deşir və sözlə ifadə edilməsi çətin olan digər vəhşiliklər törədirdilər.

1992-ci il fevralın 26-da Xocalıda 613 nəfər qətlə yetirildi, 1275 nəfər girov götürüldü, 150 nəfərin taleyi hələ də məlum

deyil. Qətlə yetirilənlərin 63 nəfəri uşaq, 106 nəfəri qadın, 70 nəfəri ahlı insanıdır. Hərbi təcavüz nəticəsində 8 ailə tamamilə məhv edilib, 25 uşaq hər iki valideynini, 132 uşaq isə valideynlərindən birini itirib. Soyqırım zamanı 56 nəfər xüsusi qəddarlıqla öldürülüb, insanlar diri-diri yandırılıb, onlara ağlasığmaz işgəncələr verilib.

Xocalı soyqırımını nə üçün törətdiklərini Serj Sarkisyan belə etiraf edib

Ovaxtkı Ermənistan prezidenti, müharibə cinayətkarı Serj Sarkisyan 2000-ci ildə britaniyalı jurnalist Tomas de Vaala müsahibəsində Xocalıdakı qanlı əməlləri nə üçün törətdiklərini vəhşiliyə xas qürre ilə belə etiraf edib: "Xocalı hadisələrinə dək azərbaycanlılar əl bildirdilər ki, biz onlarla zərərət edirik. Onlar əl düşünürdülər ki, ermənilər mülki əhaliyə qarşı əl qaldıracaq insanlar deyil. Biz bu anlayışa (stereotipə) son qoyduq".

Jurnalistin "Yüzlərlə insanın ölümünə görə təəssüflənirsinizmi?" sualına isə cavab olaraq müharibə cinayətkarı vicdan əzabı çəkmədən kinlə demişdi: "Heç bir peşmanlığım yoxdur".

Erməni vandalları Xocalı soyqırımını törətməklə azərbaycanlıların ürəyinə qorxu salmaq və bununla da Azərbaycan ərazilərinin sonrakı işğalını və etnik təmizlənməsini özləri üçün daha asan hala gətirmək kimi məkrli niyyət güdmüşdülər.

1992-ci il martın 14-də "Le Mond" qəzeti (Paris) yazırdı: "Ağdamda olan xarici jurnalistlər Xocalıda öldürülmüş qadın və uşaqlar arasında skalpları götürülmüş, dirnaqları çıxarılmış 3 nəfəri görmüşlər. Bu, azərbaycanlıların təbliğati deyil, bu reallıqdır".

İngiltərənin "Fant men nyus" teleşirkətinin əməkdaşı (hadisə yerində olmuşdur) R.Patrik isə xocalılılara qarşı törədilən qətləmədən dəhşətə gələrək demişdir: "Xocalıdakı vəhşiliklərə dünya ictimaiyyətinin gözündə heç nə ilə haqq qazandırmaq olmaz".

Beynəlxalq aləm Xocalı soyqırımına ədalətli qiymət verməlidir

Xocalı soyqırımına ilk dəfə hüquqi-siyasi qiyməti Ümummilli Lider Heydər Əliyev verib. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə 1994-cü il fevralın 24-də Milli Məclis "Xocalı Soyqırımı Günü haqqında" qərar qəbul edib. Heydər Əliyev 1994-cü il martın 1-də Xocalı soyqırımını ilə bağlı xüsusi fərman imzalayıb, sonrakı dövrdə Milli Məclisin qərarı ilə 26 fevral "Xocalı soyqırımını və milli mətəm günü" elan olunub.

"Xocalı faciəsi erməni millətçilərinin yüzilliklər boyu türk və Azərbaycan xalqlarına qarşı apardığı soyqırımını və etnik təmizləmə siyasətinin qanlı səhifəsi idi" deyən Prezident İlham Əliyevin birbaşa söyi nəticəsində bu gün dünyanın bir sıra dövlətləri Xocalı qətləməni əsl soyqırımını kimi tanıyır və qəbul edir.

Bu dəhşətli soyqırımının dünyada tanınmasında Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın da müstəsna xidmətləri var.

Qisas zəfərlə alındı

Faşist xislətli, xain və gücləri yalnız əliyalın insanlara çatan qanıçən ermənilər Xocalı soyqırımını törətməklə cəsur Azərbaycan xalqının gözüni qorxutmaq istəyirdilər, amma bu mənfur niyyətləri gözəlində qaldı.

Düzdür, 1992-ci il fevralın 26-da erməni cəlladları tərəfindən törədilən Xocalı soyqırımını hər birimizin qəlbini dərinəndə yaraladı, amma Azərbaycan xalqının milli iradəsini, işğalla barışmaz mövqeyini qətiyyənlə sarsıdabilmədi.

44 günlük Vətən müharibəsində Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında şanlı Azərbaycan Ordusu işğal altında olan torpaqlarımızı azadlığına qovuşdurdu, Vətən uğrunda şəhid olan qəhrəman oğul və qızlarımızın, Xocalıda və digər ərazilərimizdə erməni qətləməsinə məruz qalan mülki vətəndaşlarımızın qisasını döyüş meydanında aldı.

Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin vurğuladığı kimi: "Biz onların cavabını döyüş meydanında verdik, bütün şəhidlərimizin qisasını aldıq, onların qanları yerdə qalmadı".

Artıq üç ildir ki, biz əllərimizdə al qırmızı qərənfillər Xocalı soyqırımının daşlaşmış əksi - "Ana harayı" abidəsini, Şəhidlər xiyabanını, bölgələrimizdəki şəhid məzarlıqlarını alnıyaçıq, üzünə, şəhidlərimizin qisasının yerdə qalmamasından duyduğumuz qürur hissi ilə ziyarət edirik.

Ruhunuz şad olsun, uca şəhidlərimiz!
Əziz xatirənizi ehtiramla yad edir, uca şəhadət məqamınız qarşısında baş əyirik.

*YasəməN MUSAYEVA,
"Azərbaycan"*